

2. JÓKAI MÓR REGÉNYEINEK VILÁGA (EGY HÍRHEDETT KALANDOR A XVII. SZÁZADBÓL, A JÖVŐ SZÁZAD REGÉNYE ALAPJÁN)

2.1. JÓKAI MÓR (1825-1904) ÉLETE ÉS MUNKÁSSÁGA

BORI Imre: A magyar „fin de siècle” írója: Jókai Mór. In: Híd, 1975. 11. sz. 1215-1243. p., 12. sz. 1404-1426. p., 1976. 1. sz. 1-17. p.

http://adattar.vmmi.org/cikkek/10725/hid_1975_11_13_bori.pdf

http://adattar.vmmi.org/cikkek/10743/hid_1975_12_16_bori.pdf

http://adattar.vmmi.org/cikkek/10746/hid_1976_01_02_bori.pdf

Ua.: B. I.: Varázslók és mákvirágok. Tanulmányok. Újvidék, 1979. 5-121. p.

Jókai Mór. Vál., a bevezetést és a jegyzeteket írta Fábri Anna. Bp. 1998. 264 p. (Magyar szabadelvűek)

Jókai Mór-emlékszám, születésének 150. évfordulójára. In: Irodalomtörténeti Közlemények, 1975. 3. sz. 267-377. p.

<http://real-j.mtak.hu/13133/1/00293.pdf>

NAGY Miklós: Jókai Mór. Bp. 1999. 163 p.

SZAJBÉLY Mihály: Jókai Mór, 1825-1904. Pozsony, 2010. 403 p. (Magyarok emlékezete)

2.2. JÓKAI MÓR REGÉNYEINEK NÉHÁNY SAJÁTOSSÁGA

FÁBRI Anna: Idő- és térvizonyok Jókai Mór társadalmi regényeiben. In: Irodalomtörténeti Közlemények, 1990. 2. sz. 168-184. p.

http://epa.oszk.hu/00000/00001/00358/pdf/itk_EPA00001_1990_02_168-184.pdf

FÁBRI Anna: Jókai-Magyarország. A modernizálódó 19. századi magyar társadalom képe Jókai Mór regényeiben. Bp. 1991. 307 p.

FRIED István: Kései Jókai-regények narrációs kérdései. In: F. I.: Öreg Jókai nem vén Jókai. Egy másik Jókai meg nem történt kalandjai az irodalomtörténetben. Bp. 2003. 96-113. p.

MARGÓCSY István: Kalandorok és szirének. Jókai Mór jellemábrázolásáról. In: 2000, 2013. 4. sz. 50-64. p.

<http://ketezer.hu/2013/10/kalandorok-es-szirenek/>

Ua.: In: M. I.: „... A férfikor nyarában... Tanulmányok a XIX. és XX. századi magyar irodalomról. Pozsony, 2013. 297-330. p.

SZÖRÉNYI László: A Simplicissimus-féle irodalom mint Jókai Mór regényeinek forrása. In: Sz. L.: A nagy, a várt, rettegett jövő. Tanulmányok a XIX. századi magyar irodalomról. Balatonfüred, 2015. 114-124. p. (Tempevölgy könyvek; 17.)

<http://real.mtak.hu/31143/1/szorenyibeliv.pdf>

Ua.: Sz. L.: „Multaddal valamit kezdeni”. Tanulmányok. 2. bőv., átdolg. kiad. Bp. 2021. 138-147. p. (Magyar esszék)

2.3. A PIKARESZK VAGY KÓPÉREGÉNY (KALANDORREGÉNY) ÉS AZ UTÓPISZTIKUS TUDOMÁNYOS-FANTASZTIKUS IRODALOM SAJÁTÓSSÁGAI

HONTI Rezső: A kópé-regény. In: H. R.: Imposztorok tüköre. Spanyol kópé-regények. Bp. 1957. 7-18. p.

MAÁR Judit: A fantasztikus irodalom. Bp. 2001. 189 p. (Osiris zsebkönyvtár)

<https://www.szaktars.hu/osiris/view/maar-judit-a-fantasztikus-irodalom-osiris-zsebkonyvtar-2001/?pg=1&layout=s>

Online hozzáférés az intézményi előfizetéssel (közgyűjtemények, oktatási intézmények) rendelkezők részére.

POSZLER György: Üdvösség vagy Kárhozat. „Sehol Sziget” Veszélyzónái. Meditatív sorok az utópiák természetrajzáról. In: Jelenkor, 1988. 2. sz. 117-123. p., 3. sz. 237-243. p., 4. sz. 353-357. p., 5. sz. 441-449. p.

<http://www.jelenkor.net/userfiles/archivum/1988-2.pdf>

<http://www.jelenkor.net/userfiles/archivum/1988-3.pdf>

<http://www.jelenkor.net/userfiles/archivum/1988-4.pdf>

<http://www.jelenkor.net/userfiles/archivum/1988-5.pdf>

2.4. UTÓPIÁK, FANTASZTIKUS REGÉNYEK JELENLÉTE A MAGYAR IRODALOMBAN

SÁRDI Margit, S.: A magyar tudományos-fantasztikus irodalomról. In: Alföld, 2009. 5. sz. 59-73. p.

http://apps.arcanum.hu/app/alfold/view/Alfold_2009/?pg=588&layout=s

Online hozzáférés az Arcanum Digitális Tudástár (ADT) hozzáférési pontokon:

<https://www.arcanum.com/hu/adt/hozzaferesi-pontok/>

TARJÁNYI Eszter: A kópé-novella mint a populáris kultúra alapköve. A Lenci fráter. In: A kispróza nagymestere: tanulmányok Jókai Mór novellisztikájáról. Szerk. Hansági Ágnes és Hermann Zoltán. Balatonfüred, 2018. 193-205. p. (Tempevölgy könyvek; 25.)

<http://hunlit.lett.ubbcluj.ro/data/tszl-vizsgak/TarjanyiEszter.pdf>

TARJÁNYI Eszter: Utószó avagy fantasztikum magyar módra. In: Jósika Miklós: XIX. századi magyar fantasztikus regények. Vál., a jegyzeteket és az utószót írta Tarjányi Eszter. Piliscsaba, 2002. 435-445. p. (Kötelező ritkaságok; 2.)

VERES Miklós: A képzelet derült játéka. A dualizmus válságjelenségei az utópisztikus és tudományos-fantasztikus irodalomban. In: Holmi, 2013. 1. sz. 67-82. p.
http://epa.niif.hu/01000/01050/00109/pdf/EPA01050_holmi_2013_01_067-082.pdf

2.5. JÓKAI MÓR UTÓPIKUS-FANTASZTIKUS ÉS PIKARESZK REGÉNYEIBŐL

A JÖVŐ SZÁZAD REGÉNYE (1872)

BÉNYEI Miklós: Jólát a világírásról. Jókai Mór megvalósuló (?) meséje. In: Könyvtári Levelezőlap, 2016. 1. sz. 3-6. p.
https://epa.oszk.hu/00300/00365/00172/pdf/EPA00365_konyvtari_levelezo_lap_2016_01_003-006.pdf

EISEMANN György: A „csittvári” krónikától a „papirográf” hírlapig. Szerkesztés, archiválás, közvetítés Jókai Mór két regényében. In: „... író leszek, semmi más...” Irodalmi élet, irodalmiság és öntükröző eljárások a Jókai-szövegekben. Tanulmányok. Szerk. Hansági Ágnes, Hermann Zoltán. Balatonfüred, 2015. 139-147. p. (Tempevölgy könyvek, 19.)
https://www.tempevolgy.hu/images/PDF/konyvek/jokai_iro_leszek.pdf
Ua.: E. Gy.: Műfaj és közeg – hatás és jelentés. Jókai Mór és a későromantikus magyar próza. Bp. 2018. 63-77. p.

HAJDU Péter: Jókai ázsiai utópiája A jövő század regényében. In: Literatura, 2019. 3. sz. 324-332. p.
http://epa.oszk.hu/03600/03613/00007/pdf/EPA03613_literatura_2019_3_324-332.pdf

JÓKAI Mór: Előszó. In: J. M.: A jövő század regénye. Pozsony, 1993. 7-12. p.

KISS Irén: Jókai szellemi exhumálása avagy a Jókai-olvasók erkölcsi rehabilitációja. In: Feltáratlan értékek a magyar irodalomban. Az ELTE Magyar Irodalomtörténeti Intézete és az MTA Irodalomtudományi Intézete 1993. november 25-26-i tudományos konferenciájának előadásai. Szerk. Szabó B. István. Bp. 1994. 162-169. p.

Ua.: Kortárs, 1994. 2. sz. 76-80. p.
https://adt.arcanum.com/hu/view/Kortars_1994_1/?query=pet%C5%91fi%20OR%20j%C3%B3kai&pg=209&layout=s

Online hozzáférés az Arcanum Digitális Tudástár (ADT) hozzáférési pontokon:
<https://www.arcanum.com/hu/adt/hozzaferesi-pontok/>

K. I.: A feltámadt romantika. Romantika-tanulmányok. Bp. 2008. 27-35. p.

- LUKÁCSY Sándor: Jókai magyar utópiája. In: Vigilia, 1997. 5. sz. 370-374. p.
https://vigilia.hu/archivum/index.php?route=product/product&product_id=18818
Ua.: L. S.: Utószó. In: Jókai Mór: A jövő század regénye. 3. köt. Bp. 1997. 305-309. p.
(Jókai Mór munkái gyűjteményes díszkiadás 100 kötet – 1992-1997)
L. S.: A végtelen jövő. Irodalmi tanulmányok. Bp. 1998. 200-204. p.
- NAGY Miklós: Az újjászületés, újjáteremtés és a sziget; Jókai két mitikus motívuma. Megemlékezés születésének 175. évfordulójáról. In: Korunk, 2000. 12. sz. 88-93. p.
https://adt.arcanum.com/hu/view/Korunk_2000/?query=pet%C5%91fi%20AND%20j%C3%B3kai&pg=1590&layout=s
Online hozzáférés az Arcanum Digitális Tudástár (ADT) hozzáférési pontokon:
<https://www.arcanum.com/hu/adt/hozzaferesi-pontok/>
- REISINGER János: Oroszok Magyarországon az 1950-es években. Jókai Mór és A jövő század regénye. In: R. J.: Magyar költők jövődölései. Bp. 2010. 179-185. p.
- SZEGEDY-MASZÁK Mihály: Utószó. Az örök háború és az örök béke látomása. In: Jókai Mór: A jövő század regénye. Pozsony, 1993. 694-700. p.
- SZILÁGYI Márton: Amikor betelik az idő... Jókai Mór: A jövő század regénye. In: Jókai & Jókai. Tanulmányok. A 2012. május 4-5-én, Balatonfüreden tartott konferencia előadásainak szerkesztett változata. Szerk. Hansági Ágnes, Hermann Zoltán. Bp. 2013. 273-284. p.
- SZÖRÉNYI László: „Undorít már a hősköltemény”. Jókai és a jövő századok regénye. In: Élet és Tudomány, 2000. 51-52. sz. 1649-1652. p.
<http://www.ponticulus.hu/rovatok/hidverok/szorenyi-jokai-es-a-jovo-szazadok.html>
Ua.: Sz. L.: „Álmaim is voltak, voltak...” Tanulmányok a XIX. századi magyar irodalomról. Bp. 2004. 228-234. p.
Sz. L.: „Multaddal valamit kezdeni”. Tanulmányok. 2. bőv., átd. kiad. Bp. 2021. 175-182. p. (Magyar esszék)
- TÖRÖK Lajos: Jókai Mór és a jövő emlékezete. A jövő század regényének recepciótörténetéről. In: A jövő emlékezete. „Mester Jókai”. A Jókai-olvasás lehetőségei az ezredfordulón. Szerk. Hansági Ágnes, Hermann Zoltán. Bp. Ráció, 2005. 105-124. p. (Ráció-Tudomány; 4),
Ua.: T. L.: Textus Viator. Irodalomtörténeti tanulmányok. Bp. 2012. 113-133. p. (Kútfő bibliotéka)
- VERES Miklós: Jókai Mór és A jövő század regénye. In: Irodalmi Magazin, 2019. 1. sz. 127-131. p.
- VERES Miklós: A nagy háború gondolata a dualizmus kori utópisztikus és sci-fi irodalomban.
<https://edit.elte.hu/xmlui/bitstream/handle/10831/13676/37-VERESMIKLOS.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

ZÖLDHELYI Zsuzsa, D.: „A jövő század regénye” keletkezése, forrásai. In:
<http://www.ponticulus.hu/rovatok/mesterkurzus/a-jovo-szazad-regenye-forrasai.html>

ZÖLDHELYI Zsuzsa, D.: Utópia és valóság „a jövő század regényé”-ben. In: Galaktika, 1973. 2. sz. 90-96. p.

EGY HÍRHEDETT KALANDOR A XVII. SZÁZADBÓL (1879)

FRIED István: Mesemondás, ambivalencia, elidegenítés. Jókairól újra másképpen. In: Alföld, 2013. 1. sz. 60-74. p.

http://epa.oszk.hu/00000/00002/00173/pdf/EPA00002_alfold_2013_01_060-074.pdf

Ua.: F. I.: Jókai Mórról másképpen. Bp. 2015. 194-214. p. (Kisebbségkutatás könyvek)

GÁNGÓ Gábor: Utószó. In: J. M.: Egy hírhedett kalandor a XVII. századból. Bp. 1996. 247-251. p.

HANKISS János: Jókai forráshasználata. A Névtelen vár és a Hírhedett kalandor. 1-2. In: Irodalomtörténeti Közlemények, 1935. 2. füz. 146-166. p., 4. füz. 368-387. p.

http://epa.uz.ua/00000/00001/00155/pdf/itk_1935_2_146-166.pdf

https://epa.oszk.hu/00000/00001/00157/pdf/itk_1935_4_368-387.pdf

HANKISS János: Jókai Mór és egy francia anekdótakincs. In: Irodalomtörténet, 1928. 1-2. sz. 1-22. p.

http://epa.oszk.hu/02500/02518/00062/pdf/EPA02518_irodalomtortenet_1928_01-02_001-022.pdf

KOLOZSVÁRI GRANDPIERRE Emil: Mit érdemes megszámolni egy regényben? In: Irodalomtörténet, 1984. 1. sz. 99-116. p.

http://epa.oszk.hu/02500/02518/00237/pdf/EPA02518_irodalomtortenet_1984_01_099-116.pdf

Ua.: K. G. E.: Eretnek esszék. Bp. 1984. 49-69. p.

NYIRI Péter: Jókai és a Kalandor. Gondolatok Jókai Mór Egy hírhedett kalandor a XVII. századból című regényének elemzéséhez. In: Hitel, 2009. 7. sz. 111-117. p.

http://www.epa.hu/01300/01343/00090/pdf/hitel_EPA01343_2009_07_20090810-11207.pdf

Összeállította:
Vörös Adorján Erika